

vanuit vriendschap, vanuit verwantschap, en met het oog op eer en gewin, ja zelfs bevestigen zij, indien zij het weten, bij zich dat het niet booze dingen zijn; aldus anderen eveneens.

In één woord, het zijn twee onderscheiden dingen, de booze dingen als zonden schuwen, en het Christelijk goede doen; wie de booze dingen als zonden schuwt, hij doet de Christelijke goede dingen; wie echter het goede doen en de booze dingen niet als zonden schuwen, doen niet eenig Christelijk goede; want het booze is tegen de naastenliefde, en daarom moet dat eerst worden uitgedelgd, voordat het goede hetwelk hij doet, met naastenliefde is, dit is, der naastenliefde.

Niet kan iemand het goede doen en tegelijk het booze willen doen, of het goede willen en eveneens het booze.

Al het goede hetwelk in zich het goede is, gaat voort vanuit den innerlijken wil; vanuit dezen wil wordt het booze door de boetedoening verwijderd; daar zetelt ook het booze in hetwelk de mensch wordt geboren; en daarom blijft tenzij hij boete doet, het booze in den innerlijken wil terug, en gaat het goede voort uit den uiterlijken wil; aldus is de staat verdraaid; het innerlijke qualificeert het uiterlijke, en niet het uiterlijke het innerlijke. De Heer zegt: "Zuiver eerst het innerlijke des bekers en des schotels".

De mensch heeft een tweevoudigen wil, den innerlijken en den uiterlijken. De innerlijke wil wordt gezuiverd door de boetedoening; de uiterlijke doet dan het goede vanuit den innerlijken; en het uiterlijk goede verwijdert niet het booze der begeerigheid, of den wortel van het booze.

4. Dat zooals de mensch den naaste het booze niet wil doen, hij hem aldus het goede wil doen; en niet omgekeerd.

Er is het burgerlijk goede, er is het zedelijk goede, en er is het geestelijk goede. Het goede voordat de mensch de booze dingen als zonden schuwt, is het burgerlijk en het zedelijk goede; doch zooals de mensch de booze dingen als zonden schuwt, wordt het goede, zoowel het burgerlijke als het zedelijke, ook geestelijk; en niet eerder.

De begeerigheid ligt van binnen verborgen, en van buiten het verkwikkelijke ervan, waarom de mensch, wanneer hij vanuit de begeerigheid en het verkwikkelijke ervan denkt, of het booze bevestigt en gelooft dat het geoorloofd is, en zoo in het booze is, of niet over eenige booze bij zich denkt, en zoo gelooft dat hij ongerept is.

Het is waar dat de mensch moet belijden een zondaar te zijn, en dat van het hoofd tot de zool des voets het ongerepte er niet is; dit kan hij spreken,